

Nr 129.

Av herr **Västberg**, om anslag till upplysningsarbete för freden.

Under tredje huvudtiteln har Kungl. Maj:t för nästa budgetår upptagit ett anslag av 32,000 kronor (samma belopp som i årets stat) till upplysning för freden och föreslås samtidigt oförändrade grunder för anslaget disponering. Därom uttryckte riksdagen förra året, att beloppet skulle ställas till Kungl. Maj:ts förfogande, dock med beaktande av, dels att av anslaget 15,000 kronor skulle beviljas informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete och dels att återstående belopp skulle användas för understöd till särskilt sådana sammanslutningar, som hava till uppgift att samarbeta med motsvarande organisationer i utlandet.

Bland de organisationer, som erhållit större eller mindre del av anslaget, märkas först Vita Bandet och Nationaltemplarorden. Dessa båda sammanslutningar äro nykterhetsordnar, med förbudskravet främst på sitt program. Då det inom landet finnes ett stort antal andra nykterhetsordnar, som med lika rätt kunna göra anspråk på att komma i åtnjutande av bidrag från detta anslag, så kommer, därest eventuella framställningar från dessa tillmötesgås, anslaget att bortplottras på många organisationer, vars egentliga verksamhet är förlagd till ett helt annat område.

Vidare uppmärksammas att även Svenska freds- och skiljedomsföreningen fått bidrag av anslaget. Denna organisation är dock en ren propagandacentral för isolerad svensk avrustning. Syftet med denna av mig själv personligen som ivrig avrustningsvän högt skattade och understödda organisations verksamhet står dock i dålig överensstämmelse med statsmakternas officiella ståndpunkt ifråga om vårt lands försvarsväsen och rustningspolitik. Det förefaller därför närmast groteskt, att regering och riksdag skola bevilja medel till en propaganda, som står i bjärtaste motsats till statsmakternas egen uppfattning.

Rörande Svenska föreningen för Nationernas förbund, som även blivit benådad med ett större anslag, är dennas syfte och verksamhet fullt i linje med den av statsmakterna proklamerade ståndpunkt som fått sitt uttryck i vårt lands anslutning till Nationernas förbund. Föreningen kunde ur denna synpunkt förtjäna anslag. Praktiska skäl tala dock emot anslags beviljande.

Slutligen ha även Svenska kommittén för världsförbundet för mellanfolkligt samförstånd genom kyrkosamfunden, Svenska sektionen av Internationella kvinnoförbundet för fred och frihet samt Svenska skolornas fredsförening erhållit anslag. Då jag saknar tillräcklig kännedom om dessa

tre organisationers program och verksamhet, vågar jag ej heller uttala mig om huruvida de kunna vara berättigade till statsanslag. Däremot anser jag mig vara berättigad att anföra några principiella och praktiska skäl för en annan disponering av anslaget till upplysningsarbetet för freden.

Det synes mig vara mest ändamålsenligt, att statsmakterna på detta område — liksom ifråga om statsanslag till nykterhets- och folkbildningsarbetet — gå in för att endast uppmuntra och stödja en såvitt möjligt fullt objektiv upplysning. Anslaget bör disponeras av ett centralt organ, vars verksamhet och förvaltning kan kontrolleras, så att garantier erhållas för att anslaget får den bästa användningen. Detta organ existerar redan i Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete. Såväl tidigare som under senaste året har jag haft anledning följa byråns verksamhet i vad avser dess arbete utåt genom periodiska meddelanden och utgivna skrifter. Mitt bestämda intryck är, att byrån på ett objektivt och utmärkt sätt fyllt sin uppgift i detta avseende. Genom att koncentrera större delen av fredsanslaget på denna byrå skulle denna kunna i än högre grad tillhandagå offentligheten — även skolor och olika organisationer — med erforderligt material till fredsfrågans belysning. Därför förordas att 25,000 kronor ställes till denna byrås förfogande.

Statsmakterna bära ock stödja arbetet för personlig och direkt information om Nationernas förbunds och Internationella arbetsbyråns arbete i Genève. Detta kan bäst ske genom beviljande av stipendier för ändamålet. Redan nu stå till Kungl. Maj:ts förfogande 3,000 kronor för stipendier åt studerande vid universitet och högskolor. Detta anvisar en riktig väg, men anslaget bör ökas och stipendierätten utsträckas. Jag tillåter mig därför föreslå, att detta anslag höjes till 10,000 kronor, samt vidare, att stipendier kunna sökas förutom av studenter vid universitet och högskolor jämväl av präster, lärare och journalister samt förtjänta och av respektive centralstyrelser rekommenderade medlemmar av våra frireligiösa sällskap samt nykterhets-, folkbildnings- och arbetarorganisationer.

Med stöd av vad jag ovan anfört vill jag föreslå riksdagen att besluta

dels till upplysningsarbete för freden för budgetåret 1931/1932 anvisa ett extra anslag av 35,000 kronor; dels att av detta anslag måtte till Informationsbyrån för fredsfrågor och mellanfolkligt samarbete utgå 25,000 kronor samt för stipendier enligt ovan anförda grunder 10,000 kronor.

Mauritz Västberg.